PRACE NAUKOWE AKADEMII EKONOMICZNEJ WE WROCŁAWIU
Nr 1074 — 2005
Gospodarka turystyczna
Turystyka i gospodarka turystyczna w Polsce na tle procesów integracji w Europie
Euroregionalizacja. Konkurencyjność. Marketing

Dawid Milewski
Uniwersytet Szczeciński

PRZYCHODY Z TURYSTYKI JAKO STYMULATOR ROZWOJU GOSPODARCZEGO WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Celem artykułu jest przedstawienie turystyki jako istotnego czynnika rozwoju gospodarczego województwa zachodniopomorskiego. Wpływ turystyki na rozwój gospodarczy województwa ukazano, porównując szacunkowe przychody z turystyki z ważniejszymi elementami rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów dla województwa zachodniopomorskiego w latach 1998-2000.

Turystyka aktywizuje gospodarczo przede wszystkim regiony recepcyjne, gdyż to właśnie turystyka powoduje, że napływa do nich kapitał, powstają nowe miejsca pracy, lokalne firmy notują wyższe obroty, zwiększają się dochody miejscowej ludności, a budżet zasilają większe wpływy podatkowe. Jej znaczenie jest tym większe, że turystyka kreuje dodatkową działalność gospodarczą oraz zatrudnienie, pobudzając koniunkturę w innych sektorach gospodarki (budownictwie, przemyśle, rolnictwie itd.).

Określenie efektów ekonomicznych turystyki w regionie jest zadaniem dosyć trudnym. Trudność ta wynika przede wszystkim z tego, że turystyka jest zjawiskiem gospodarczym definiowanym przez charakter nabywców, a nie odmienność produktu lub procesów wytwórczych, jak to się dzieje w wypadku innych rodzajów działalności [1, s. 2]. W konsekwencji turystyka nie jest zdefiniowana w Systemie Rachunków Narodowych (SRN) jako jednorodny dział gospodarki. Na podstawie danych z tego systemu nie można

określić efektów ekonomicznych turystyki, gdyż są one niejako rozproszone między różne rodzaje działalności gospodarczej. Ocenę wpływu turystyki na gospodarkę województwa zachodniopomorskiego oparto zatem na szacunkach wydatków poniesionych przez odwiedzających w badanym regionie, zdając sobie jednocześnie sprawę z niedoskonałości takiej metody badań omawianego zjawiska.

W celu oszacowania przychodów z turystyki konieczne są dane dotyczące wielkości ruchu turystycznego oraz przeciętnych wydatków poniesionych przez odwiedzających w miejscu recepcji turystycznej. Oparto się tutaj na szacunkach Instytutu Turystyki w Warszawie oraz danych Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

Łączne wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych w województwie zachodniopomorskim będą liczone w dwóch wariantach. I wariant oparty będzie na danych z rejestrowanej bazy noclegowej, II zaś – na szacunkach liczby turystów według Instytutu Turystyki. Łączne wydatki turystów i wycieczkowiczów w województwie zachodniopomorskim przedstawia tab. 1.

Tabela 1. Łączne wydatki turystów i odwiedzających jednodniowych w województwie zachodniopomorskim w latach 1998-2000 (w mln zł)

Wyszczególnienie	1998	1999	2000
Wariant I			
Wydatki turystów zagranicznych	114,4	101,6	102,9
Wydatki turystów krajowych	258,3	271,7	338,3
Wydatki odwiedzających jednodniowych	3351,6	2706,5	2969,3
Razem	3724,3	3079,8	3410,5
Wariant II			
Wydatki turystów zagranicznych	1051,7	883,3	730,9
Wydatki turystów krajowych	777,9	725,8	786,6
Wydatki odwiedzających jednodniowych	3351,6	2706,5	2969,3
Razem	5181,2	4315,6	4486,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Instytutu Turystyki.

Z przedstawionych danych wynika, że decydujący wpływ na wielkość przychodów z turystyki w województwie zachodniopomorskim mają odwiedzający jednodniowi. Związane jest to z granicznym położeniem woje-

wództwa i, co za tym idzie, z relatywnie dużą liczbą wycieczkowiczów w stosunku do liczby turystów.

Jednym z najważniejszych mierników poziomu rozwoju gospodarczego danego kraju czy regionu jest produkt krajowy brutto (PKB). Przedstawia on końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Stanowi sumę wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększoną o podatki od produktów i pomniejszoną o dotacje do produktów [3, s. 11]. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim. Oszacowane wpływy z turystyki można zatem przyrównać do wielkości PKB województwa, co sprowadzi się do porównania wartości zakupionych przez odwiedzających dóbr i usług (wartości sprzedanych dóbr i usług wszystkim odwiedzającym) z wartością PKB. Ze względu jednak na brak danych co do zużycia pośredniego związanego z produkcją dóbr i usług sprzedawanych odwiedzającym, bardziej zasadne wydaje się porównywanie wpływów z turystyki z produkcją globalną.

Dane GUS wskazują, iż zużycie pośrednie stanowi ok. 55% produkcji globalnej. Zatem, korygując przychody z turystyki (w tym miejscu rozumiane jako wartość sprzedanych dóbr i usług turystom i wycieczkowiczom) o zużycie pośrednie, można porównać je z innymi rodzajami działalności. Porównanie skorygowanych przychodów z turystyki z wartością dodaną brutto wybranych rodzajów działalności – w relacji do wartości dodanej brutto województwa zachodniopomorskiego – przedstawia tab. 2.

Tabela 2. Skorygowane przychody z turystyki oraz wartość dodana brutto wybranych rodzajów działalności w stosunku do wartości dodanej brutto województwa zachodniopomorskiego w latach 1998-2000

Wyszczególnienie	% wartości dodanej brutto województwa		
	1998	1999	2000
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo; rybołówstwo i rybactwo	6,1	4,7	4,3
Przemysł	24,7	23,8	22,1
Budownictwo	7,9	7,4	7,7
Turystyka (wariant II)	10,8	8,1	7,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Instytutu Turystyki.

Przedstawione porównanie turystyki z innymi rodzajami działalności, takimi jak rolnictwo czy budownictwo, wskazuje, że generowane przez od-

wiedzających przychody stanowią dla gospodarki województwa zachodniopomorskiego istotną wielkość.

Jak już wcześniej wspomniano, ze względu na brak dokładnych danych co do zużycia pośredniego w turystyce, związanego z produkcją dóbr i usług sprzedawanych odwiedzającym, bardziej zasadne wydaje się porównywanie przychodów z turystyki z produkcją globalną. Porównanie przychodów z turystyki z produkcją globalną przedstawia tab. 3.

Tabela 3. Relacje przychodów z turystyki w stosunku do produkcji globalnej województwa zachodniopomorskiego w latach 1998-2000

Wyszczególnienie	% produkcji globalnej województwa		
	1998	1999	2000
Wydatki turystów (wariant I)	0,78	0,70	0,75
Wydatki turystów (wariant II)	3,81	3,02	2,56
Wydatki odwiedzających jednodniowych	6,98	5,08	5,02
Przychody z turystyki ogółem (wariant I)	7,76	5,78	5,76
Przychody z turystyki ogółem (wariant II)	10,79	8,10	7,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Instytutu Turystyki.

Widać zatem, że łączna wartość sprzedaży dóbr i usług turystom i odwiedzającym jednodniowym w 1998 r. stanowiła ponad 10% wartości sprzedaży wszystkich dóbr i usług w województwie zachodniopomorskim. Można więc stwierdzić, że jest to wielkość istotna. Należy jednak pamiętać, iż była ona generowana przede wszystkim przez wycieczkowiczów. Zmniejszenie liczby odwiedzających w latach 1999-2000 oraz przeciętnych wydatków gości zagranicznych spowodował w tym okresie spadek udziału przychodów z turystyki w produkcji globalnej województwa zachodniopomorskiego. W kolejnych latach zaś należy liczyć się ze spadkiem przychodów ze sprzedaży dóbr i usług turystycznych odwiedzającym jednodniowym, głównie ze względu na wyrównywanie się cen po obu stronach granicy, w konsekwencji – zmniejszenie ruchu w ramach turystyki zakupowej. Jedyną szansą na ograniczenie spadku łącznych przychodów z turystyki jest systematyczne zwiększanie przychodów ze sprzedaży dóbr i usług turystom krajowym czy zagranicznym. Konieczne są zatem działania władz samorządowych i

podmiotów turystycznych ukierunkowane na zwiększenie liczby przyjeżdżających turystów oraz na wydłużenie ich pobytu.

Za istotnym wpływem turystyki na gospodarkę województwa zachodniopomorskiego przemawia również to, iż w odniesieniu do całego kraju przychody z turystyki w 1998 r. stanowiły 4,6% produkcji globalnej – a więc w wypadku województwa zachodniopomorskiego udział ten był ponaddwukrotnie większy.

Analizując wpływ turystyki na gospodarkę, nie można pominąć znaczenia mnożnikowych procesów wywołanych w gospodarce przez ruch turystyczny. Należałoby zatem skorygować otrzymaną kwotę wpływów o wartość odpowiedniego mnożnika [2].

Reasumując, należy stwierdzić, że turystyka odgrywa ważną rolę jako czynnik stymulujący gospodarkę województwa zachodniopomorskiego, przy czym podstawowe znaczenie mają tu przychody z turystyki przygranicznej. Ze względu na to, iż decydujący wpływ na wielkość przychodów z turystyki w województwie zachodniopomorskim mają odwiedzający jednodniowi, konieczne są działania w celu zwiększenia przyjazdowego ruchu turystycznego (przyjmując, że będzie malało znaczenie tzw. turystyki zakupowej) – zarówno krajowego, jak i zagranicznego. Tym bardziej że istnieją możliwości wykorzystania granicznego położenia województwa i, co za tym idzie, dużego ruchu tranzytowego. Zwiększenie liczby turystów oraz wydłużanie ich przeciętnego pobytu może wydatnie się przyczynić do aktywizacji gospodarczej atrakcyjnych turystycznie gmin województwa, czego przykładem są gminy nadmorskie.

Literatura

[1] Buczak T., *Wpływy do budżetu państwa z turystyki*, Instytut Turystyki w Warszawie, Warszawa 2000.

[2] *Economic Impacts of Tourism Michigan State University, Department of Park, Recreation and Tourism Resources*, www.msu.edu/course/prr/840/econimpact/index.htm.

[3] *Produkt krajowy brutto województw w latach 1995-1998*, GUS, Katowice 2000.

TOURISM AS A STIMULATOR OF THE WESTPOMERANIA PROVINCE ECONOMIC DEVELOPMENT

Summary

The article concerns economic functions of tourism development in Westpomeranian province, Poland. The author estimated the incomes generated by tourism development in the above mentioned province and their regional meaning. Estimated values are compared to Gross output and Gross value added generated by other sectors.